

**Hodnocení dopadů regulace (RIA) ke změnám předpisů
z oblasti důchodového a nemocenského pojištění a pojistného
na sociální zabezpečení**

Závěrečná zpráva hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad (RIA)

SHRNUTÍ ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY RIA

1. Základní identifikační údaje	
Název návrhu: Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů	
Zpracovatel / zástupce předkladatele: Ministerstvo práce a sociálních věcí	Předpokládaný termín nabytí účinnosti, v případě dělené účinnosti rozveďte 1. leden 2024, s výjimkou některých ustanovení, která nabývají účinnosti dnem 1. prosince 2023 a dnem 1. července 2025.
Implementace práva EU: ANO (pokud zvolíte Ano): - uveďte termín stanovený pro implementaci: 12. 12. 2023 - uveďte, zda jde návrh nad rámec požadavků stanovených předpisem EU?: ANO	
2. Cíl návrhu zákona	
Navrhovaná právní úprava je primárně novelou předpisů z oblasti důchodového pojištění směřující ke korekci některých nevyhovujících či překonaných ustanovení. Kromě toho návrh přináší i zásadnější změny, a to <ul style="list-style-type: none">- možnost podání žádosti o důchod online,- změnu výplatního období z tzv. klouzavého měsíce na měsíc kalendářní. V oblasti zákona o nemocenském pojištění a zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti je hlavním cílem především legislativní zpřesnění a úpravy tak, aby lépe odpovídaly smyslu a účelu zákona a tím příznivěji sloužily adresátům zákona.	
3. Agregované dopady návrhu zákona	
3.1 Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty: Ano	

<p>Zvýšené náklady plátců důchodu na aktualizaci aplikačního vybavení. Výše nákladů na on-line žádost o důchod je odhadována na 46,5 mil. Kč s DPH. On-line žádost o důchod bude realizována v rámci NPO projektu s názvem „Implementace nařízení SDG – Zavedení digitální služby ČSSZ“.</p> <p>Potenciální jednorázové náklady související se zvýšením data splatnosti důchodů u některých pojištěnců.</p> <p>Úspora nákladů v souvislosti se zrušením jednorázového doplatku poukazovaného při zvýšení důchodů v pravidelném termínu ve výši cca 1 mld. Kč.</p>
3.2 Dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR: NE
Navrhovaná právní úprava je zcela bez dopadu na mezinárodní konkurenceschopnost.
3.3 Dopady na podnikatelské prostředí: NE
Navrhovaná úprava nemá dopady na podnikatelské prostředí.
3.4 Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje): NE
Navrhovaná právní úprava nemá dopady na územní samosprávné celky.
3.5 Sociální dopady: ANO
<p>Návrh přinese zjednodušení procesu podání žádosti o důchod pro pojištěnce, kteří preferují dálkovou elektronickou komunikaci s využitím nástrojů eGovernmentu.</p> <p>Změna termínu pro výplatu důchodu bude mít mírně negativní dopad pro relativně malou skupinu osob, u nichž dojde k posunu směrem nahoru, což pro ně bude znamenat, že svůj důchod obdrží o několik dnů později, než byli dosud zvyklí. U ostatních pojištěnců bude sociální dopad buď neutrální (termín splatnosti se jim nezmění) nebo pozitivní, pokud dojde k posunu výplatního termínu směrem dolů, což znamená, že svůj důchod obdrží dříve. Změna výplatního období z klouzavého měsíce na měsíc kalendářní nebude mít žádný vliv na výši důchodu. Pouze přestanou být vypláceny tzv. doplatky valorizace, které jsou nespravedlivé vůči pojištěncům vzhledem k různě nastaveným datům splatnosti důchodu.</p> <p>V oblasti zákona o nemocenském pojištění dojde přijetím navrhované právní úpravy především k legislativně technickému zpřesnění tak, aby byl zákon celkově pro adresáty příznivější. V souvislosti se sociálními dopady má pozitivní vliv rozšíření poskytování peněžité pomoci v mateřství v případech, kdy je matka až do chvíle nástupu na PPM v dočasné pracovní neschopnosti a pobírá nemocenské z předchozího nemocenského pojištění.</p>
3.6 Dopady na spotřebitele: ANO
Navrhovaná úprava v oblasti zákona o nemocenském pojištění má v zásadě pozitivní dopady na spotřebitele (rozšíří se počet případů, kdy bude náležet peněžitá pomoc v mateřství, dojde k upřesnění zákona tak, aby byl příznivější pro adresáta).
3.7 Dopady na životní prostředí: NE
Navrhovaná právní úprava je zcela bez dopadu na životní prostředí.
3.8 Dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů:
Navrhovaná úprava nemá dopady ve vztahu k zákazu diskriminace ani ve vztahu k rovnosti žen a mužů. U změn, které návrh přináší do oblasti důchodového pojištění, nemocenského pojištění a výběru pojistného nebyly shledány problematické aspekty z hlediska zákazu diskriminace a rovnosti žen a mužů.
3.9 Dopady na výkon státní statistické služby:
Navrhovaná právní úprava nemá dopad na výkon státní statistické služby.
3.10 Korupční rizika: NE

Navrhovaná právní úprava nemá korupční rizika.
3.11 Dopady na bezpečnost nebo obranu státu: Ne
Navrhovaná právní úprava je bez dopadu na bezpečnost nebo obranu státu.

1 Důvod předložení a cíle

1.1 Název

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

1.2 Definice problému

Žádosti o přiznání dávky důchodového pojištění sepisuje s občany okresní správa sociálního zabezpečení (dále jen „OSSZ“) příslušná podle místa trvalého pobytu žadatele. Současná úprava neumožňuje podání žádosti o důchod jiným způsobem, např. za využití nástrojů eGovernmentu. Tento způsob se postupně s ohledem na technický pokrok jeví jako překonaný, v budoucnu by se stal rovněž nevyhovujícím z hlediska požadavků relevantní evropské legislativy.

Důchody, které vyplácí Česká správa sociálního zabezpečení (dále jen „ČSSZ“), se vyplácejí vždy dopředu a v pravidelných měsíčních lhůtách určených plátcem dávky. Rozpětí termínů splatnosti je poměrně široké, což způsobuje, že někteří pojištěnci obdrží svůj důchod na začátku kalendářního měsíce a jiní až skoro na konci. Vyplacená dávka vždy náleží za budoucí období – od data splatnosti do dne předcházejícího datu splatnosti v následujícím měsíci. Od roku 2022 náleží valorizace od 1. ledna kalendářního roku, což vede k potřebě poskytovat současně s lednovou splátkou tzv. doplatek valorizace, jehož výše je u každého pojištěnce jinak vysoká v závislosti na tom, jak dlouhé je v jeho případě období od 1. ledna do dne předcházejícího dni lednové splatnosti; to platí pouze pro valorizace pravidelné (tj. lednové), nikoliv valorizace mimořádné, u které se i nadále valorizuje až od data splatnosti. Jde o rozdíl oproti pojištěncům, kteří byli v minulosti příslušníky ozbrojených sborů, tedy u nichž je plátcem důchodu ministerstvo vnitra, obrany nebo spravedlnosti. Těmto pojištěncům se důchody vyplácejí ve stanoveném termínu splatnosti vždy na kalendářní měsíc, proto není třeba jim poskytovat doplatky valorizace. Jeví se proto vhodné přijmout legislativní opatření, které povede ke sjednocení výplatních postupů u všech plátců důchodu a současně odbourá potřebu vyplácení doplateků valorizace.

Cílem změn navrhovaných v oblasti nemocenského pojištění je především legislativní zpřesnění. Většinou se jedná o zpřesnění znění některých ustanovení zákona, která se praxí ukázala jako nejasná, či nesnadno vyložitelná. Dále se jedná o opravy nepřesností v textu zákona (zejm. nesprávné odkazy na konkrétní ustanovení zákona vzniklé při následných novelizacích). Některé navrhované změny vychází i ze zkušeností s žádostmi o odstranění tvrdosti zákona. Navrhuje se rozšíření poskytování peněžité pomoci v mateřství o případy, kdy byla matka až do nástupu na peněžitou pomoc v mateřství v dočasné pracovní neschopnosti a pobírala nemocenské z předchozího nemocenského pojištění. Jedná se typicky o případy, kdy má žena rizikové těhotenství a skončí jí zaměstnání (pracovní smlouva na dobu určitou). Takové ženy nemohou nastoupit do jiné práce a být účastny nemocenského pojištění. U ošetřovného se navrhuje vypustit rodičovský příspěvek jako překážku pro vznik nároku na ošetřovné. Tento návrh změny reaguje především na vývoj a pojetí rodičovského příspěvku jako takového, kdy jeho poskytování se poměrně rozvolnilo a není důvod bránit např. druhému rodiči, který nepobírá rodičovský příspěvek, ve vzniku nároku na ošetřovné.

1.3 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

Sepisování žádostí o důchod, místní příslušnost OSSZ

Žádosti o přiznání dávky důchodového pojištění sepisuje s občany OSSZ příslušná podle místa trvalého pobytu žadatele (§ 82 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, dále jen „ZOPSZ“). Jedná se o zákonem předepsaný způsob sepsání žádosti a **nepřichází proto v úvahu podání žádosti o důchod jiným způsobem**, např. za využití prostředků dálkové komunikace (pošta, internet, datová schránka). Případné podání žádosti jiným, než předepsaným způsobem by bylo vadou žádosti, kterou by bylo nutno zhojit. Tiskopis je koncipován tak, aby obsahoval veškeré relevantní informace a plátce důchodu pak již nemusel nic dalšího došetřovat. Žádosti lze podepisovat pouze vlastnoručně, nikoliv digitalizovaným podpisem.

Splatnost důchodů a jejich valorizace

Důchody se podle § 116 ZOPSZ vyplácejí vždy „dopředu“ a „v pravidelných měsíčních lhůtách určených plátcem dávky“; toto ustanovení platí pouze pro ČSSZ, zatímco ostatní plátcí důchodu postupují podle § 117 téhož zákona. ČSSZ tedy stanoví nejprve datum splatnosti dávky, tj. konkrétní číselně označený den v měsíci, k němuž bude dávku pravidelně měsíčně vyplácet. Stanovení data splatnosti důchodu nespočívá na vůli poživatele této dávky (na rozdíl od data přiznání důchodu či data přiznání výplaty důchodu), ale rozhoduje o něm výhradně ČSSZ, přičemž právní předpisy nestanoví žádná pravidla, jimiž se má řídit. ČSSZ přitom dbá na kapacitní vyváženost jednotlivých termínů splatnosti, která je důležitá z důvodu zajištění průběžného čerpání prostředků ze státního rozpočtu, a především z důvodu zvládnutelnosti hotovostních výplat v provozních podmínkách výplatních partnerů, tedy České pošty. V praxi jsou data splatnosti stanovována v současnosti v rozmezí od 6. do 24. dne v měsíci, a to vždy v sudé dny; z minulosti však zůstaly zachovány i splatnosti k 2. a 4. dni v měsíci. Vyplacená dávka vždy náleží za budoucí období - např. důchod se stanoveným datem splatnosti k 16. dni v měsíci vyplacený dne 16. 8. 2022 náleží za období od 16. 8. 2022 do 15. 9. 2022.

Po novele provedené zákonem č. 469/2020 Sb., je třeba od 1. 1. 2022 vyplácet pojištěncům, u nichž je plátcem důchodu ČSSZ, tzv. **jednorázové doplatky valorizace**, a to vždy současně se splátkou důchodu splatnou v lednu příslušného kalendářního roku. Taková praxe zvyšuje náklady na valorizaci, způsobuje administrativní zátěž ČSSZ a vůči pojištěncům je nespravedlivá, neboť doplatky jsou různě vysoké, a to i u osob se stejnou výší důchodu. Takto se postupuje pouze v rámci řádné (tj. lednové) valorizace, zatímco valorizace mimořádná náleží od splátky splatné v příslušném kalendářním měsíci.

Další změny

V praxi orgánů sociálního zabezpečení se objevují některé problematické situace, kdy postupy podle dosavadní právní úpravy se s ohledem na společenský (technický) pokrok či změny související právní úpravy nebo vývoj judikatury jeví jako nevyhovující a je proto potřebné je specifickým způsobem změnit (adaptovat). Podrobněji v důvodové zprávě.

Oblast zákona o nemocenském pojištění

Žena, která byla zaměstnána na dobu určitou a je v souvislosti s těhotenstvím až do nástupu na peněžitou pomoc v mateřství uznána dočasně práce neschopnou, se po skončení tohoto zaměstnání nemůže s ohledem na stanovený režim dočasně práce neschopného pojištěnce ucházet o žádné další zaměstnání. V takovýchto případech jí podle současné právní úpravy nevznikne nárok

na PPM. S ohledem na vývoj a strukturu žádostí o odstranění tvrdosti zákona je patrné, že u žen v takovýchto situacích je PPM poskytována na základě odstranění tvrdosti zákona.

Podle platné právní úpravy platí, že zaměstnanec nemá nárok na ošetřovné z důvodu ošetřování dítěte nebo péče o ně mj. tehdy, jestliže jiná fyzická osoba má z důvodu péče o toto dítě nárok na výplatu peněžité pomoci v mateřství nebo má nárok na rodičovský příspěvek podle zákona č.117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Právní úprava v době svého přijetí vycházela z toho, že jak peněžitá pomoc v mateřství, tak rodičovský příspěvek jsou vypláceny osobám, které o dítě osobně celodenně a řádně pečují a nevykonávají přitom výdělečnou činnost. V takovém případě nebylo třeba dávkou nemocenského pojištění (ošetřovným), zabezpečovat další osobu (pojištěnce), která by přestala chodit do zaměstnání proto, aby mohla ze stanovených důvodů ošetřovat nemocné dítě či pečovat o zdravé dítě do 10 let věku. Od doby přijetí zákona o nemocenském pojištění se však podmínky poskytování rodičovského příspěvku podstatně rozvolnily a v současné době již není překážkou pro jeho poskytování ani skutečnost, že rodič, který tento příspěvek pobírá, je v době pobírání tohoto příspěvku výdělečně činný, a to ani případně na plný pracovní úvazek.

1.4 Identifikace dotčených subjektů

Dotčenými subjekty jsou:

- MPSV (tvůrce regulace, odvolací orgán)
- OSSZ (posuzuje nárok na dávky nemocenského pojištění a zajišťuje jejich výplatu)
- ČSSZ (nadřízený a kontrolní orgán OSSZ)
- Orgány ochrany veřejného zdraví
- Žadatelé o důchod (jakýkoliv)
- Poživatelé starobního důchodu
- Žadatelé o dávky nemocenského pojištění

1.5 Popis cílového stavu

Sepisování žádostí o důchod

V souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2018/1724, kterým se zřizuje jednotná digitální brána pro poskytování přístupu k informacím, postupům a k asistenčním službám a službám pro řešení problémů a kterým se mění nařízení (EU) č. 1024/2012 (dále jen „Nařízení o SDG¹“) se navrhuje **zavést s účinností od 1. 7. 2023 možnost podat žádost o důchod zcela online**. Členské státy EU jsou povinny takový postup umožnit v termínu nejpozději do 12. 12. 2023. I přes přímou závaznost tohoto aktu sekundární legislativy EU se navrhuje konkretizovat pravidla pro podání žádosti o důchod online ve vnitrostátní právní úpravě.

V praxi se proces online podání žádosti o důchod bude realizovat prostřednictvím nové speciální služby ePortálu ČSSZ (dále jen „Aplikace“), která bude interaktivní, intuitivní, proklientská, kooperující s databází ČSSZ, jako hlavním zdrojem informací zobrazovaných ztotožněným uživatelům ePortálu ČSSZ. Prostřednictvím Aplikace bude umožněno podat tzv. I. část žádosti o důchod, včetně nezbytných příloh. Interaktivní nápovědy a kontroly obsažené v online žádosti v maximální možné míře zaručí, aby její podání bylo úplné, bez nutnosti jejího dalšího doplnění za osobní účasti žadatele na OSSZ.

¹ „Single Digital Gateway“

V té souvislosti se navrhuje **zrušení závazné místní příslušnosti OSSZ k sepsání/podání žádosti o důchod**, a to jak pro žádosti podávané online, tak pro žádosti se sepisované za osobní přítomnosti žadatele na OSSZ.

Splatnost důchodů a jejich valorizace

Navrhuje se sjednotit výplatu dávek důchodového pojištění pro všechny důchodce bez ohledu na to, který orgán sociálního zabezpečení dávku vyplácí. Důchody, které vyplácí ČSSZ proto budou nově vypláceny nikoli dopředu v pravidelných měsíčních lhůtách, jako je tomu dosud (od splatnosti do splatnosti, tj. např. od 6. dne kalendářního měsíce do 5. dne bezprostředně následujícího kalendářního měsíce), ale **na běžný kalendářní měsíc**, tj. od 1. dne kalendářního měsíce do jeho posledního dne, jako se podle současné právní úpravy vyplácejí důchody příslušníkům ozbrojených sil. Jde tedy o modifikaci výplatního období z „klouzavého“ měsíce na měsíc kalendářní.

Tato zásadní změna, výrazně ovlivňující dosavadní provozní postupy ČSSZ, je cestou k úplnému odstranění kontroverzních doplatků valorizace, které jsou nespravedlivé vůči klientům a přinášejí nadměrnou administrativní zátěž ČSSZ. Zároveň povede ke srovnání výplatních podmínek mezi pojištěnci z tzv. civilní sféry a příslušníky ozbrojených sborů.

Termín pro výplatu bude i nadále stanovovat ČSSZ, a to tak, aby spadl do první poloviny kalendářního měsíce, ideálně sudé dny v období od 6. do 12. (maximálně 14.) dne. Počet termínů splatnosti se **zredukuje z dosavadních třinácti na 4 až 5**. Tato změna bude z technických důvodů na straně ČSSZ provedena již před účinností právní úpravy zavádějící změnu výplatního období.

Účinnost realizace změny výplatního období se navrhuje stanovit k datu 1. 7. 2025, tedy tak, aby byla zvládnutelná v provozních podmínkách ČSSZ. V období do 30. 6. 2025 ČSSZ provede z moci úřední hromadnou jednorázovou nebo postupnou změnu termínů pro vyplácení dávek důchodového pojištění, které stanovila podle § 116 odst. 1 ZOPSZ (dále jen „hromadná změna“), a to tak, aby nově stanovené termíny spadaly do první poloviny kalendářního měsíce. V případě stanovení nižšího data splatnosti nesmí být výše splátky nižší, než by byla, kdyby k této hromadné změně nedošlo (zkrácení splátky o příslušný počet denů tedy nepřichází v úvahu). Naopak v případě stanovení vyššího data splatnosti se zakládá pojištěnci nárok na poskytnutí jednorázového doplatku poměrné části důchodu za počet kalendářních dnů, o které v měsíci přechodu na nové datum splatnosti prodloužilo období, za které splátka obvykle náležela; jednorázový doplatek se vyplatí nejpozději v den, který by v kalendářním měsíci, od něhož je hromadná změna účinná, připadl na termín splatnosti důchodu, pokud by k hromadné změně nedošlo.

S přechodem na nové výplatní období se navrhuje spojit opatření spočívající ve sjednocení způsobu provádění řádné a mimořádné valorizace tak, aby obě náležely od prvního dne příslušného kalendářního měsíce (nikoliv jen valorizace řádná, jak je tomu podle dosavadní právní úpravy).

Další změny v oblasti důchodového pojištění

V předpisech regulujících oblast důchodového pojištění se navrhuje provést i další dílčí změny, které zajistí nápravu některých nedostatků či překonaných ustanovení obsažených v dosavadní právní úpravě.

Změny v oblasti nemocenského pojištění

Hlavním cílem v oblasti nemocenského pojištění je především legislativní zpřesnění. Jedná se o zpřesnění znění některých ustanovení zákona, která se praxí ukázala jako nejasná, či nesnadno vyložitelná. Dále se jedná o opravy nepřesností v textu zákona (zejm. nesprávné odkazy na konkrétní ustanovení zákona vzniklé při následných novelizacích). Některé navrhované změny

vychází i ze zkušeností s žádostmi o odstranění tvrdosti zákona (např. rozšíření poskytování peněžité pomoci v mateřství v případě, kdy je matka až do nástupu na PPM v dočasné pracovní neschopnosti a náleží jí výplata nemocenského z předchozí pojištěné činnosti). Dále je potřeba upřesnit zákonnou úpravu v souvislosti s ošetřovným tak, aby byla pro adresáty v nejasných případech příznivější.

1.6 Zhodnocení rizika

Nepřijetí právní úpravy zachová nedostatky současného stavu.

Vzhledem k tomu, že žádat o důchody online bude možné již od 1. 12. 2023, bylo posuzováno, jak jsou na přechod k elektronizaci připraveny jak systémy ČSSZ, tak i její zaměstnanci, pro něž může být začátek implementace nového systému spojen s vyšší zátěží. Z tohoto vyhodnocení vyplývá, že z hlediska ČSSZ jde v podstatě o rozšíření stávajících služeb ePortálu ČSSZ, kdy budou využity všechny osvědčené postupy využívané již v současnosti v elektronizaci jiných agend (např. podávání předepsaných tiskopisů povinnými subjekty výhradně elektronicky, eNeschopenka, Informativní důchodová aplikace, Informativní výpočet starobního důchodu aj.). Aplikace, tzn. nová služba ePortálu ČSSZ pro pojištěnce, rozšíří možnosti žadatelů – dosavadní způsob podání žádosti o důchod sepsáním na OSSZ v přítomnosti žadatele nebo jeho zástupce již nebude výlučný – klient, který využije Aplikaci dostupnou na ePortálu ČSSZ, bude interaktivním způsobem vyplňovat nebo validovat předvyplněné „kolonky“ v elektronickém formuláři, přičemž bude mít k dispozici několik forem nápovědy, vysvětlivek a kontrol před elektronickým odesláním žádosti o důchod. Případná zvýšená zátěž zaměstnanců ČSSZ, která může nastat vyšší poptávkou po konzultaci správného postupu při využití Aplikace, bude kompenzována úbytkem úkonů spojených s vlastním sepsáváním žádostí s klienty (očekává se tedy naopak snížení zátěže pro zaměstnance důchodových oddělení OSSZ).

Rizika natolik závažná, že by bránila přijetí úpravy v navržené podobě, nebyla identifikována.

1.7 Varianta 0 – současný stav

Nulová varianta znamená **zachování současné právní úpravy**. Právní úprava nebude měněna, žádné z opatření nebude navrženo. Nezavede se možnost podání žádosti o důchod online, čímž česká právní úprava postupně přestane vyhovovat požadavkům na rozvoj eGovernmentu a navíc se dostane do rozporu s evropským nařízením o Jednotné digitální bráně. Nedojde ke změnám v období splatnosti důchodů, čímž zůstane zachována nerovnost mezi pojištěnci z civilní sféry a příslušníky ozbrojených sborů, navíc bude třeba i nadále poskytovat tzv. doplatky valorizace, které vzbuzují kontroverze.

Žádný z cílů nebude splněn, neboť je nelze splnit jinou cestou než změnou zákona.

1.8 Varianta 1

Varianta 1 **směřuje k naplnění všech cílů**. Spočívá v/ve

- přijetí potřebných technických úprav v oblasti důchodového a nemocenského pojištění,
- zavedení možnosti podat žádost o důchod online,
- změně výplatního období u důchodů, které vyplácí ČSSZ, z tzv. klouzavého měsíce na měsíc kalendářní a zúžení počtu výplatních termínů, zrušení tzv. doplatků valorizace.

2 Vyhodnocení nákladů a přínosů

2.1 Identifikace nákladů a přínosů

Hlavním přínosem je naplnění cílů návrhu, hlavním nákladem pak fiskální dopady.

2.2 Náklady

Varianta 0

- Varianta 0 je rozpočtově neutrální.

Varianta 1

- U zavedení možnosti sepisování žádostí o důchod online je třeba počítat se zvýšenými náklady plátců důchodu, které souvisejí s potřebou příslušné aktualizace jejich aplikačního vybavení. Výše nákladů na on-line žádost o důchod je odhadována na 46,5 mil. Kč s DPH. On-line žádost o důchod bude realizována v rámci NPO projektu s názvem „Implementace nařízení SDG – Zavedení digitální služby ČSSZ“.
- U změn ve splatnostech důchodu lze očekávat zvýšené výdaje v případě, kdy plátce důchodu u pojištěnců, kteří mají dosud stanovené „nízké“ datum splatnosti, využije možnosti jednostranně zvýšit toto datum. V takovém případě náleží dotčeným pojištěncům jednorázový doplatek za období od původního do nově stanoveného data splatnosti. Předpokládá se, že plátcí důchodu provedou změnu dat splatnosti tak, aby náklady související na financování doplateků minimalizovali. Ostatní části návrhu jsou rozpočtově neutrální.
- Pokud jde o oblast nemocenského pojištění, lze s ohledem na skutečnost, že navrhované úpravy nároků na jednotlivé dávky míří do velmi specifických situací, které lze v kontextu fungování celého systému nemocenského pojištění za spíše okrajové, odhadovat, že dopady do výdajů na dávky nemocenského pojištění budou zanedbatelné a budou kryty v rámci stávajících limitů výdajů a dávek.

2.3 Přínosy

Varianta 0

- Vzhledem k tomu, že nulová varianta nereaguje na problémy a nevede ke stanovenému cíli, nemohly být přínosy identifikovány. Rozpočtová neutralita, neměnnost právní úpravy či aplikačního programu nemohou být označeny v daném ohledu za přínos.

Varianta 1

- Přínosem varianty 1 je naplnění cílů.
- Orgánům sociálního zabezpečení výrazně ubude rutinní a málo efektivní agendy, což jim uvolní kapacitu pro zefektivnění procesu vyřizování žádostí o přiznání dávek důchodového pojištění a poskytování odborné pomoci klientům.
- Zavede se možnost podání žádosti o důchod online prostřednictvím nástrojů eGovernmentu, čímž se proces směřující k vydání rozhodnutí o dávce zmodernizuje a přizpůsobí se požadavkům evropské legislativy.
- Období, za které náleží důchody vyplácené ČSSZ se změní z tzv. klouzavého měsíce na měsíc kalendářní. Tím se postavení pojištěnců z tzv. civilní sféry srovná s příslušníky ozbrojených sborů. Navíc nebude třeba vyplácet různě vysoké doplatky valorizace, čímž se odbourá nespravedlivý přístup vůči pojištěncům a sníží se náklady na valorizaci.

- Počet termínů pro výplatu důchodu se zúží z 13 na 4 (až 5) a budou soustředěny do první poloviny kalendářního měsíce, díky čemuž pojištěnci s pozdějším stanoveným datem splatnosti obdrží svůj důchod dříve.
- Dojde k legislativně technickému zpřesnění předpisů z oblasti důchodového pojištění a k úpravě nebo odstranění překonaných či jinak nevyhovujících ustanovení.
- Rozšíří se počet případů, kdy vznikne nárok na peněžitou pomoc v mateřství a rovněž ošetřovné. Tím dojde k lepšímu a efektivnějšímu zabezpečení určitých skupin osob.
- Dojde k legislativně technickým úpravám zákona o nemocenském pojištění, zejména k jeho zpřesnění tak, aby byl pro adresáty příznivější a jednoznačnější.

2.4 Vyhodnocení nákladů a přínosů variant

V	Náklady	Přínosy
0	Rozpočtově neutrální.	Neměnnost právní úpravy, není třeba změna aplikačního programu (zdánlivý přínos).
1	Fiskální dopady (pozitivní) spojené se zrušením doplateků při valorizacích v rozsahu cca 1 mld. Kč ročně. Dlouhodobě rozpočtově neutrální.	Naplnění cílů. Snížení agendy pro plátce důchodů. Možnost využití nástrojů eGovernmentu při podání žádosti o důchod. Zúžení okruhu termínů pro výplatu důchodu a jejich soustředění do první poloviny měsíce. Úspora nákladů na doplatky valorizace. Rozšíření případů poskytování peněžitě pomoci v mateřství a zpřehlednění úpravy ošetřovného. Legislativně technická zpřesnění zákona o nemocenském pojištění a předpisů z oblasti důchodového pojištění.

3 Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení

Při hodnocení variant a stanovení jejich pořadí hrály zásadní význam míra naplnění stanovených cílů a přínosnost pro identifikované subjekty.

Varianta 0 nenaplní cíle, nemá ani pozitivní dopady na identifikované subjekty. To je zásadním důvodem pro odmítnutí této varianty.

Variantu 1 lze označit jako přínosnou pro všechny dotčené subjekty (detailnější informace jsou uvedeny v části 2), naplňuje stanovené cíle. Varianta 1 je zcela bez negativních dopadů na mezinárodní konkurenceschopnost, podnikatelské prostředí, spotřebitele, životní prostředí, obranu státu či výkon státní statistické služby. Nemá rovněž korupční rizika, nemá dopady na územní samosprávné celky, naopak má pozitivní dopady. Tato varianta nemá dopad ve vztahu k zákazu diskriminace. **Vzhledem k výše uvedenému byla varianta 1 zvolena jako nejvhodnější varianta řešení.**

4 Implementace doporučené varianty a vynucování

Za provádění navrhované úpravy bude odpovědné MPSV, respektive ČSSZ/OSSZ.

Za účelem implementace bude přijata změna zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, zákona o důchodovém pojištění a zákona o nemocenském pojištění.

Česká správa sociálního zabezpečení bude i nadále postupovat v rámci obecných zásad správního řízení a dle speciálních ustanovení obsažených ve zvláštních předpisech.

Vynucování nově stanovených pravidel bude probíhat prostřednictvím kontrol prováděných ze strany MPSV a dalších kontrolních subjektů (NKÚ), obdobně, jako je tomu u jiných systémů pojistných a nepojistných sociálních dávek.

Vzhledem k tomu, že v případě přijetí navrhovaného řešení se jedná o opatření ve prospěch pojištěnců a je zajišťováno orgány sociálního zabezpečení, nepředpokládá se nutnost zvýšené potřeby vynucování nad rámec obsažený v současnosti v příslušných právních předpisech.

5 Přezkum účinnosti regulace

Dopad nové právní úpravy bude průběžně vyhodnocován v rámci sledování čerpání státního rozpočtu a sledování vývoje počtu přiznaných dávek důchodového a nemocenského pojištění. Přezkum účinnosti bude realizován formou hodnocení ex post.

Na základě dlouhodobých zkušeností lze konstatovat, že významnější poznatky, na základě, kterých je možné kvalifikovaně zhodnotit regulaci, lze získat až cca po 1,5 roce účinnosti změny.

Zavedené mechanismy se dají v případě potřeby při zjištění nedostatků korigovat prostřednictvím změny právního předpisu, či v rámci metodického řízení (detaily technického charakteru).

6 Konzultace a zdroje dat

Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ)
Křížová 25
225 08 Praha 5
ID datové schránky: 49kaiq3

Ministerstvo obrany
Odbor sociálního zabezpečení
Vršovická 1429/64
101 00 Praha 10

Ministerstvo vnitra
Odbor sociálního zabezpečení
P.O.Box 122
140 21 Praha 4
ID datové schránky: 6bnaawp

Generální ředitelství Vězeňské služby
(Ministerstvo spravedlnosti)
Soudní 1672/1a
140 67 Praha 4
ID datové schránky: b86abcb

Návrh úpravy byl konzultován především s ČSSZ, která jej rozsáhle připomínkovala. Všechny připomínky byly vypořádány tak, aby navržená podoba právní úpravy byla v provozních podmínkách ČSSZ proveditelná. Zohledněno bylo rovněž vyjádření orgánů sociálního zabezpečení ministerstev vnitra, obrany a spravedlnosti, které se týkalo především části návrhu, která řeší možnost podání žádosti o důchod online. Prevencí případných administrativních rizik může být dostatečně dlouhá doba legisvakance. Ke konzultacím (*sui generis*) je třeba připočítat i proces meziresortního připomínkového řízení.